

ТРИБУНА

Орган Ради Прихильників
Української Народної
Республіки

Ч. 11. Березень 1982.

TRYBUNA
ORGAN OF THE COUNCIL OF FRIENDS
OF UKRAINIAN NATIONAL REPUBLIC

N. 11. MARCH 1982.

diasporiana.org.ua

Дорога

Рдагує колегія.

Адреса редакції:

"TRYBUNA" 600 8th Street SE. Minneapolis, MN. 55414
Telephone: (612) 331 8475

Адреса адміністрації:

"TRYBUNA" 2026 Oakman Blvd. Detroit, MI 48238
Telephone (313) 866 0982

Адреса Головної Управи Ради Прихильників УНР:

Council of Friends of the Ukrainian National Republic
2026 Oakman Blvd. Detroit, MI 48238
Telephone (313) 866 0982

Передплата:

В З'єднаних Стейтах Америки 3.00 дол. річно. В Канаді та в інших країнах 4.00 дол. річно. Поодиноке число з пересилкою 1.00 дол.

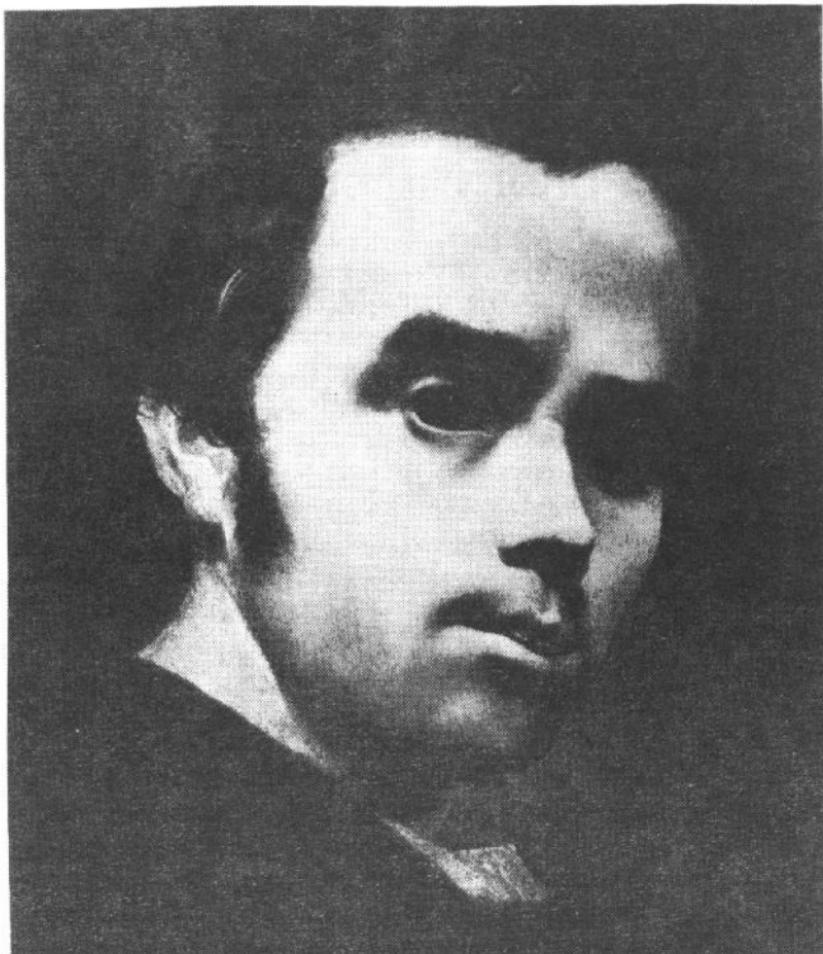
Члени Товариств, які регулярно платять свої внески на Фонд УНР, одержуватимуть "Трибуну" безкоштовно.

Наш часопис є трибуною для висловлення різних поглядів нашого членства та симпатиків. Статті підписані авторами, їхніми іншілами чи псевдонімами, не завжди висловлюють погляди редакції і Ради Прихильників УНР. Тому редакція за такі статті не бере на себе відповідальності.

Редакція також застерігає собі право у випадках потреби виправляти та скрочувати надіслані матеріали.

РЕДАКЦІЯ

Т. Г. ШЕВЧЕНКО. Автопортрет. 1840 р.

ЦЕ ЧИСЛО ПРИСВЯЧУСМО 168 РІЧНИЦІ НАРОДЖЕННЯ ВЕЛИКОГО ГЕНІЯ УКРАЇНИ, ТАРАСА ШЕВЧЕНКА, 65-ї РІЧНИЦІ ОСНОВАННЯ АРМІЇ ЗУНР ТА ТИМ БОРЦЯМ, ЯКІ БОРОЛІСЬ ЗА ВОЛЮ І ДЕРЖАВНУ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ ПІД ПРАПОРАМИ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ.

Тарас Шевченко - ідея і програма

Тарас Шевченко був геніальним поетом, що його поеми перекладали і перекладають на різні мови світу. Він був теж одним із найвидатніших представників романтичного напрямку в історії новітнього малярства, скінчивши Академію мистецтва в Петербурзі. Але українці, які рік-річно відзначають роковини народження і смерті Шевченка, не прославляють його, як поета чи артиста-маляра. Вони прославляють його, як того "світильника небесного" - як його називав над його свіжою могилою Пантелеймон Куліш, - як прородника української нації, як автора революційних закликів до боротьби за державницьку волю і як автора політичного "кредо" українства. Тарас Шевченко - автор чудових лірических коротких і довших віршів - поем, як "Думи мої, думи", або "Садок вишневий коло хати". У своїх баллядах - він, як і в малярстві, романтик, - він борець за соціальнє визволення із кріпацького стану, він борець за жіночу долю, він бунтар проти несправедливості, яка діється чоловікам і жінкам. Він також снівець минулого, гльорифікатор коозацьких походів Дніпром, він добув із забуття славу українських бандуристів і славу гетьманів. Проте для нас у цинішому часі, у часі перебування України в новій політичній неволі, Шевченко найважливіший, унікальний і неповторний своїми політичними поемами. Бо у них його політичних поемах є ясно й виразно накреслені однаково ідея українського державницького самостійності, як і демократичний зміст майбутнього державного ладу. Бо він закликав у своєму "Заповіті" "вражою злу кров'ю волю окропіте" і тужив за "праведним законом Вашингтона". І коли Шевченко у тій своїй тузі до нового праведного закону Вашингтона в часі російсько-чарської реакції бальоро заявив "А ліжлемось таки колись!" - то це не була така - собі поетична фраза: це був заклик бути оптимістами у боротьбі за новий праведний закон Вашингтона, який символізує новітню демократію.

Помічаючи "Шоленник" Шевченка і його писані російсь-

кою мовою повісті, які, як твори епіки не можуть рівняти-
ся своїм мистецьким рівнем з його римованими творами, -
Шевченко, як ні один інший український письменник, став
предметом безперервних найдетальніших студій. Існує вже
ціла література про Шевченка і його творчість. Постала ці-
ла ділянка науки "Шевченкознавство", яке далеко ще не ви-
черпане. І може, власне тому, що Україна і її нарід знахо-
дяться все ще у такому трагічному стані неволі й під тис-
ком рафінованої та безжалісної системи русифікації, вив-
чання Шевченка все ще й під сучасну пору актуальне. Ось,
наприклад, в минулому році Наукове Товариство ім. Шев-
ченка в Америці спільно з УВАН заснували секцію Шев-
ченкознавства, що й очолить професор Гарвардського уні-
верситету Юрій Грабович, учений із нашої середушої гене-
рації, високої кляси український літературознавець. Учені
вивчають Шевченка саме тому, що це такий унікальний та-
лант, який умів творити не тільки ніжні ліричні вірші, але
й полум'яні революційні заклики, умів вбрати свої акти
обвинувачення проти царського режиму у форму поетичної
сатири, був одночасно великим малярем з високою фаховою
мистецькою освітою і - мав прекрасний голос. Син кріпака
і сам кріпак у великій частині свого короткого життя (по-
мер на 47 році) колись нужлар, потім царський в'язень,
вмів теж елегантно одягатися і був період в його житті, коли
запрошували його до петербурзьких салюонів, як атрак-
ційну особу. Двох томова монографія Шевченка ("Тарас
Шевченко - Грушевський, хроніка його життя", том 1-2,
на переломі минулого і цього сторіччя), була першим по-
важним твором з ділянки шевченкознавства. У 30-их ро-
ках цього сторіччя вийшло вже повне видання творів Шевче-
нка, 13 томів в Українському Науковому Інституті у Вар-
шаві під редакцією одного з найвидатніших шевченкознав-
ців, Павла Зайцева, автора чудової монографії "Життя
Шевченка" (у 1955 р.). Десятки й сотні інших творів та
тисячі статей становлять науку "Шевченкознавства". А все
ж, для нас не важні всі ті дослідні аналізи й коментарі,
бо і без них ясна, без потреби будь-якого коментаря, є
**ПОЛОІЧНА ФІЛОСОФІЯ ПОЕЗІЇ ШЕВЧЕНКА: ЦЕ ОФОРМЛЕННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛОІЧНОЇ ДУМКИ В ІДЕАЛІ ДЕРЖАВ-
НИЦЬКОЇ САМОСТІЙНОСТІ, ПОБУДОВАНОЇ НА ДЕМОК-
РАТИЇ.**

І тому Тарас Шевченко такий актуальний для українців із всіх закутків великої Української Землі, і відомі в всіх віровизнань, і чоловіків, жінок та дітей, які починають читати й писати. Шевченко особливо актуальний у нашому страхітливому часі, бо він одиночкою користується культом всіх без винятку українців, таким культом, що навіть большевики, які не завагалися створити штучно "голодову облогу", щоб винищити піду клясу українського хліборобства, не зважилися заборонити вшанування Шевченка. Признавши існування Шевченка, як геніального поета й мазяра - російські большевики старалися і стараються викрити його сутнє значення, як творця української самостійницької думки і представити його тільки, як борця проти "експлуатуючої кляси" землевласників. Даремне зусилля: іні один українець та взагалі ні одна грамотна людина, яка познайомилася із "Кобзарем", не має найменшого сумніву щодо справжньої вартості Шевченка для української нації, яку він пробудив зі сну та якій він визначив чітко однаково ідеал, як і програму, визначив у своїх формою і найглибших змістом поемах.

Тарас Шевченко актуальний у нашему страхітливому часі більше, як будь-коли в минулому. Своїм віщим духом він передбачив можливість що Україну "злі люди приспільять лукаві і в огні І окрадену збудять". Так сталося у 1917 році. Роки неволі обікрали Україну з її національно-державницької свідомості, створили мільйони "невтральних", які поставилися байдуже до визвольної війни-революції, і тому загирили відроджену молоду державу. І тепер стоїть перед нами трагічний знак запиту: чи намагання перетворити український нарід у нарід "радянський" вдається настільки, що Україна знову буде "приспана" у найближчій історичній хвилині - чи в народі житиме той інстинкт самозбереження, який накаже народові перевести в діло отої полум'яшої "Заповіт Шевченка"?

Покищо ми, вільні українці, поселені в різних країнах у діаспорі, не маємо багато причин до радості в новій роковині, в які віддаємо поклон пробудникові нашої нації. "Злі люди" с'ястільки в російському народі, який прагне перевести в Україні національний геноцид. "Злі люди" є і серед вільної української громади поза межами України. Це всі ті, які монополізують тільки для себе патріотизм і державниць-

ку думку, обкидають всіх інших земляків наклепами й образами та мають для України тільки гурра-патріотичну пессо-фразу, в одночас розскарюючи українську громаду, ста-раючися накидати всім свій партійницький провід. Злії лю-ди є також між тими, які вміють чудово декламувати про свою вірність ідеї Української Народної Республіки, але насправді, лбають тільки про свої титули, про свої гонори, про свою "владу" над земляками, та кими самими вигнанцями з рідного краю, як вони самі.

Шевченко висловлював віру що "діждемось колись" ново-го праведного закону Вашингтона. А Шевченко не був наїв-ним мрійником. Він мав здорову оцінку переломових подій в історії України, - він не тільки окутував чаром романтики козацький період, але й картав Хмельницького, як "нерозу-много сина" за Переяславський договір, і не проповідував ворожнечі до того сусіда, з яким Україна мала криваві ро-зрахунки, але жкий потрібний Україні як союзник для від-зискання державної незалежності. "Польща впала і нас за-валила" - кликав він до тих, які тішилися з розподілів Поль-щі. Ця пересторога Шевченка актуальна й сьогодні, коли Польща загибас: не тішитися нам, бо не жертва того са-мого гнобителя, який хоче знівечити український народ.

Тому в дні, коли знову відзначаємо Шевченкові рокови-ни варто споглянути в "Кобзар" і пригадати собі з яного найважливіші заклики, павчання і перестороги, всі вbrane є чудову поетичну форму, та всі глибокого політичного змі-сту. Лекляманії про вірність ідеалові самостійності і со-борності та буднична демагогія про революційність не ма-ють найменшого практичного значення - значення має таке цире й безкорисне виконування навчань Тараса Шевченка, як ширим, безносереднім, кров'ю його серия писаним було його геніяльне слово.

Борітесь -

Поборете!

Поклін Тобі

Цю поему написав Іван Франко в 23-ті роковини смерти Тараса Шевченка, саме в той час, коли відвічні вороги українського відродження плюндрували могилу Шевченка.

Поклін Тобі, народніх нужд співаче
Бід міліонів, для котрих Ти жив,
Від України, що ще й нині плаче
В тім самім горю, як Ти її лишив!

Поклін могилі Твоїй, що руйнує
Ненависть дика й глупота сліпа!
Дарма! До неї, хоч най злість лютує
Не заросте народняя тропа.

Вони бояться, що Ти ще не згинув,
Шо в тій могилі не поляг, не зтлів,
Шо в слушний час повернеш в Україну,
Ше раз її збудиш громом своїх слів.

Вони бояться, чи та покрівля з глини
Ножів не крис, списів, хоругов
Старої слави й сили України,
Котра от -от воскресне, встане знов.

Вони бояться, що як хрест підгилий,
Знак многолітніх наших кривд і мук,
Відновиться верх Твоеї могили,
То Україні спадуть пута з рук.

От і збиткуються на Твоїм гробі,
Шо вкрив Тя від гадючого жала,
І раді б навіть спомини о Тобі
Із серця народніх вирвати до тла.

.....
Та ні, дарма, укази і доноси,
Що пригнетуть, не вбють Твої слова!
З під гнету їх сильнішою, ніж досі,
Повстане правда, вічна і жива!

Небавом проясниться світ над нами!
Шасливі, вольні, ми зо всіх сторін
Святої України, громадами
Підем к могилі Твоїй на поклін!

Українська Центральна Рада і ІУ-й Універсал

З причин Першої світової війни, на початку 1917 року в колишній царській російській імперії виникла гостра господарська криза. У більших містах, в промислових центрах та в постачанні армії відчувався великий брак харчів та інших продуктів щоденого вживання. У зв'язку з тим у більших центрах поселення почалися бурхливі заворушення та гострі суперечки поміж царським урядом та Державною Думою, які скінчилися розв'язанням Державної Думи.

В слід за тим, зокрема в Петербурзі, що був столицею тодішньої російської царської імперії, на початку березня 1917 року, розпочалися страйки робітників та революційні маніфестації проти царського режиму. Згодом до тих маніфестацій долучилися частини війська, які на той час перебували в Петербурзі. Першим збройно виступив Волинський полк, який у великій мірі складався з вояків-українців. Таким чином царський уряд був повалений, а на його місце прийшов т. зв. Тимчасовий уряд створений з ініціативи колишніх членів Державної Думи та інших російських демократичних партій. Пізніше головою цього уряду був Олександр Керенський. Цей уряд між іншим проголосив, своєму слову і преси, свободу зібрань та свободу організацій. І це в тодішній російській імперії створило зовсім нові умовини для всіх поневолених Москвою народів.

І тому вже на початку березня в Україні починається великий організаційний рух, який стремить не лише до naprawи господарських та соціальних відносин, але й до національного відродження. Зокрема цей рух живо починає діяти на терені Києва і вже на початку березня тут зі складу київських українських громадських і політичних організацій основано Українську Центральну Раду, а на початку квітня 1917 року з ініціативи Української Центральної Ради в Києві відбувається великий Всеукраїнський Національний Кон-

Грес, на якому були заступлені делегати з усієї України в числі коло 1500 осіб, які репрезентували окремі політичні й громадські організації обраних у волостях, міських та губерніяльних зборах. Таким чином Українська Центральна Рада стала справжнім парляментом, який мав повне право заступати всі інтереси всього українського народу. Як кажуть учасники, цей "Конгрес пройшов в атмосфері величного захоплення й однодушності." "Цей Конгрес поставив новив домагатися національно-територіальної автономії для України і перебудови російської імперії на федеративну демократичну республіку. На ці часи це вже був інерший відважний крок української політики, який насторожив проти себе Тимчасовий російський уряд і всіх лівих і правих російських шовіністів.

Один з активних сучасників, Олександер Шульгин про ці події писав таке: "В травні 1917 р. Центральна Рада користувалася вже нечуваною популярністю на Україні. Сотні і тисячі найгарячіших привітань надходили до президії. Українці на Україні, колоністи розкидані по всьому світі, українські військові організації, утворені по всіх фронтах, по всіх гарнізонах Росії, - надсилали своїй провідній інституції ширі побажання, вислів своєї віданості, вимогу, рішучу вимогу прийняти на себе весь тягар влади." Так само цілковито підтримали Українську Центральну Раду військові, селянські та робітничі з'їзди визнаючи її за едину владу в Україні.

В Центральній Раді в тому часі були заступлені майже всі українські політичні партії (від крайньо правих до лівих), представники українського селянства, робітництва та представники національних меншин України. Таким чином Українська Центральна Рада стала справжнім парляментом всього українського народу і його силою і волею в надзвичайно складних умовах після довговічної невели провела українську визвольну політику від Першого і до Четвертого Універсалу, проголошучи незалежну й суверенну державу українського народу у формі Української Народної Республіки та організуючи її повне державне життя. Таким чином Українська Центральна Рада в історії українського народу, назавжди, залишилася тою державною установою, яка згідно з міжнародним законом, "природньо-

го права" реально здійснила самовизначення українського народу як державну націю.

Таких кілька зауважень ми подаємо тому, що від часу поновного поневолення України, Українська Центральна Рада, її діяльність, а в тому й ІУ - Й Універсал та УНР як форма державного правління, були і є остро критиковані здебільшого крайньо лівими або крайньо правими середовищами, як ось наприклад: Українська Радянська Енциклопедія (УРЕ), а за нею і вся т.зв. советська наука говорить, що "Центральна Рада - контрреволюційна буржуазна організація, . . . - соціальною базою Центральної Ради були куркульство, поміщики і міська буржуазія." УРЕ том 16, стор. 12.

Звичайно, розуміючи ціль і призначення т.зв. "советської науки" ми зовсім не маємо пошо дивуватися, Але, з не менше в'ідливою критикою ми зустрічаемося із сторони крайньо правих середовищ, яким здається, що Україна була б найбільше шасливою під владою одної партії, або під владою українського монарха. І тому, на Українську Центральну Раду та УНР, яка в тому часі мала соціалістичну більшість і по сьогодні під кутом партійних поглядів ведеться безконечна й неперебірлива нагінка. Вперед у цій акції ведуть гетьманці. Вже кілька років в травні місяці, в часі відзначення річниць смерті сл.п. Симана Петлюри на різні адреси розсилаються листи авторства якогось Й. Печенюка з Ванкуверу, в якому він не перебираючи в засобах намагається за всяку ціну очорнити С. Петлюру порівнюючи його із Сталіном.

Крім цього недавно, в лешо спокійнішому тоні також появилася пропагандивна брошурка п. Б. Ковала під заголовком "Державним руслом гетьманщини (думки про республіку й монархію) Торонто - 1981 - Канада." В цій брошурці автор не може здобутися на найменшу об'ективність, коли протиставлячи проти себе два різних державні устрої; гетьманський - монархічний устрій називає, українським - національним, а устрій УНР "інтернаціональним" не завдаючи собі ані трохи труду, щоб річево доказати в чому саме заключався отой "інтернаціоналізм" Української Народної Республіки (стор. 23).

Павло Скоропадський, хоч і належав до старого українського роду, - був вихований серед російської аристокра-

тій в Петербурзі. В мирному часі, був ген. майором царського почету і командував кінним полком ляйбгвардії. Під кінець Першої світової війни, командував 34-м армійським корпусом в ранзі ген. лейтенанта. Будучи сам монархістом з переконання та великим земельним власником, фабрикантом та фінансистом, що були різного національного походження (здебільшого росіяни, поляки, німці і жиди), які переважно вороже ставилися до справи самостійності України. Отож при допомозі цієї інтернаціональної групи богачів, що мали свої богатства в Україні одержані за добру службу московським царям і польським королям та при допомозі німецьких військ перебуваючих в Україні під командою фельдмаршала Айхгорна, з яким Павло Скоропадський був посвячений (обидва були одруженні з сестрами російського аристократичного роду Дурнових), дnia 29-го квітня 1918 року Павло Скоропадський вчинив переворот проти легальної влади в Україні проголосивши себе гетьманом.

В цьому перевороті проти легальної української влади, взяла участь відносно невелика кількість українців, а сам Павло Скоропадський за царських часів і на початку формування української держави як український політичний діяч був невідомий. Пізніше проголошення себе монархом України було зовсім безпідставним, бо за часів козаччини, на яку так часто покликаються гетьманці, не було ніяких монархів, бо гетьмани були виборними. Влада П. Скоропадського, як окреслюють правники була виявом "типової одноособової самозванчої диктатури", - це видно з його першої грамоти, в якій він сказав: **"Я ПРОГОЛОШУЮ СЕБЕ ГЕТЬМАНОМ УСІЄЙ УКРАЇНИ".**

Яка була національно-державна вартість і ціль тієї влади, про те свідчить історія створення останнього, чисто російського уряду під проводом Гербеля та проголошення федерації України з Московчиною, що сталося 14 листопада 1918 року. З того приводу в грамоті П. Скоропадського читасмо такі слова: . . ."Серед решти частин многострадальної Росії на долю України випала порівнюючи щаслива лотерея. Ставлючись з великим почуттям до всіх терпінь, які не режила рідна її Великоросія, Україна всіми силами старалася допомогти своїм братам, оказуючи їм велику гостинність і підтримуючи їх всіми можливими засобами в бор-

тьбі за відновлення в Росії твердого державного порядку." Як бачимо тоді для Н. Скоропадського Великоросія була "РІДНОЮ." Дальше йде мова про федерацію.

Ці обставини й викликали крайнє обурення всього українського населення, бо було цілком зрозуміло, що режим Скоропадського завертає до старих порядків та знову повертає Україну в руки московського поневолення. Тому для рятування цієї ситуації Український Національний Союз, в якому були тоді обєднані майже всі українські самостійницькі партії, на

(Закінчення на 36 стор.)

Софійський Собор у Києві. На цій площі були проголошені ІІ-й Універсал 20 листопада 1917 р. і Акт проголошення соборності України 22 січня 1919 року.

ЧЕТВЕРТИЙ УНІВЕРСАЛ Української Центральної Ради

Народе України!

Твоею силою, волею, словом стала на землі Українській Вільна Народня Республіка. Справдилась колишня давня мрія батьків Твоїх, борців за вольності і права трудящих. Але в тяжку годину відродилась воля України. Чотири роки лютої війни знесили наш Край і людність, фабрики това рів не виробляють, заводи спинилися, залізниці розхитані, гроші в ціні падають, хліба зменшилося, настає голод. По краю розплодились юрби грабіжників і злодіїв, особливо коли посунуло з фронту військо, зчинивши кріаву різню, заколот і руйну на нашій Землі. Через все це не могли відбутися вибори в Українські Установчі Збори в приписаний нашим попереднім Універсалом час і сі Збори, призначенні на нинішній день не могли відбутись, щоб прийняти з наших рук нашу тимчасову найвищу революційну владу над Україною, установити лад в Народній Республіці нашій і організувати нове Правительство. А тим часом, Петроградське Правительство Народних Комісарів, щоб повернути під свою владу Вільну Українську Республіку, оповістило війну Україні, і насилає на наші землі свої війська - красногвардійців, большовиків, - які грабують хліб наших селян і без всякої платні вивозять його в Росію, не жалючи навіть зерна, наготовленого на засів, вбивають неповинних людей і сють скрізь безмаддя, злодіяцтво, безчинство.

Ми, Українська Центральна Рада, зробили все, щоб не допустити сеї братовбивчої війни двох сусідніх народів, але Петроградське Правительство не пішло нам на зустріч, і веде далі кріаву боротьбу з нашим народом і Республікою; крім того, те саме Петроградське Правительство Народних Комісарів починає затягати мир і кличе на нову війну, називаючи її до того ще священною. Знову польстяється кров, знов нещасний трудовий народ повинен класти своє життя,

Ми, Українська Центральна Рада, обрана з'їздами селян, робітників і солдатів України, на те пристати ніяк не можемо, ніяких війн підтримувати не будемо, бо Український Народ хоче миру, і мир демократичний повинен бути як найшвидче. Але для того, щоб ні Руське правительство, ні яке інше не ставали Україні на перешкоді установити той бажаний мир, для того, щоб вести свій Край до ладу, до творчої роботи, до скріплення революції та волі нашої, ми, Українська Центральна Рада, сповіщаемо всіх громадян України: **ОДНИНІ УКРАЇНСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА СТАЄ САМОСТІЙНОЮ, НІВІД КОГО НЕЗАЛЕЖНОЮ ВІЛЬНОЮ СУВЕРЕННОЮ ДЕРЖАВОЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.** За всіма сусідніми державами як то: Росія, Польща, Австрія, Румунія, Туреччина та інші, ми хочемо жити взгоді і приязні, але ні одна з них не може втрутатися в життя Самостійної Української Республіки, - властивій у ній буде належати тільки Народові України, іменем якого поки зберуться Українські Установчі Збори, будемо радити ми, Українська Центральна Рада, представниця робочого народу селян, робітників і солдатів та наш виконавчий орган, який однині матиме назву "Ради Народних Міністрів".

Насамперед приписуємо Правительству Республіки нашої Раді Народних Міністрів від сього дня вести розпочаті нею вже переговори про мир з Центральними Державами цілком самостійно і довести їх до кінця, не зважаючи ні на які перешкоди з боку якихбудь інших частин бувшої Російської Імперії і установити мир, щоб наш Край розпочав своє господарське життя в спокою і зголі.

До так званих большевиків, та інших напасників, що нищать та руйнують наш Край, приписуємо Правительству Української Народної Республіки твердо і рішуче взятись до боротьби з ними, а всіх громадян нашої Республіки закликаємо, не жалуючи життя боронити добробут і свободу. Наша Народна Українська Держава повинна бути вичищена од насладих з Петрограду насильників, які тончуть права Української Республіки.

Не змірина тяжка війна, розпочата буржуазними правителями, тяжко змучила наш Народ, вже знищила наш Край, розбила господарство. Тепер тому мусе бути кінець, із тим як армія буде демобілізуватись, приписуємо олпускати деяких; після підтвердження мирних переговорів розпустити

армію зовсім. Потім, замість постійної армії, завести народну міліцію, щоб військо наше служило охороною робочого народу, а не бажанням пануючих верств.

Поруйновані війною і демобілізацією місцевості мають бути відновлені за помічю і заходом нашого Державного Скарбу. Коли вояки наші повернуться до лому, народні ради, волосні, повітові та городські думи мають бути перевибрані в час, який буде приписано, щоб і вояки наші мали в них голос, а тим часом, аби встановити на місцях таку владу, до якої мали б довір'я і яка б опіралась на всі революційно-демократичні верстви народу. Правительство повинно закликати до співробітництва ради селянських, робітничих і солдатських депутатів, вибраних з місцевої людності.

В справі земельній комісія, вибрана на останній сесії нашій, уже виробила закон про передачу землі трудовому народові без викупу прийнявши за основу скасування власності соціалізацію землі, згідно з нашою постановою на восьмій сесії. Закон сей буде розглянуто за кілька днів в повній Центральній Раді.

Рада Народних Міністрів вживе всіх заходів, щоб передача землі в руки трудящих ше до початку весняних робот через земельні комітети неодмінно відбулась.

Ліси, воли і всі багацтва підземні, як добро Українського трудящого народу, переходить в порядкування Української Народної Республіки.

Війна також відібрала на себе всі трудові робочі сили нашої країни. Більшість заводів, фабрик, майстерень виробляли тільки те що було потрібно для війни, і народ зостався зовсім без товарів. Тепер війні кінець. Отож приписуємо Раді Народних Міністрів негайно приступити до передання всіх заводів і фабрик на мирний стан, на вироблення продуктів потрібних насамперед трудящим масам.

Та сама війна наплодила сотні тисяч безробітних а також і інвалідів. В Самостійній Народній Республіці України не повинен терпіти ні один трудящий чоловік. Правительство Республіки має пільніти промисловість Держави; має розпочати творчу роботу в усіх галузях, де всі безробітні могли б найти працю і приласти свою силу - вжити всіх заходів до забезпечення складених та потерпівших від війни.

За старого ладу торговні та різні посередники важивали з бідних пригноблених клясів величезні капітали. Однині Українська Народня Республіка бере в свої руки найважніші галузі торгівлі і весь дохід з неї потратить на користь народу. За товарами, які будуть перевозитись з за кордону і вивозитись за кордон, буде доглядати сама Держава наша, щоб не було такої дорожнечі, яку терплять найбідніші кляси через спекулянтів. Правительству Республіки на виконання цього приписуємо зробити і представити на затвердження закон про це, а також про монополію заліза, шкіри, тютюну і інших продуктів і товарів, з яких найбільше бралося прибутків з робочих клясів, на користь нетрудящих.

Так само приписуємо встановити державно-народний контроль над всіма банками, які кредитами, позиками непримітним масам допомогли визискувати кляси трудові. Однині позичкова поміч банків має даватися головним чином на підтримку трудового населення та розвиток народного господарства Української Народної Республіки, а не на спекуляцію та ріжні банкові ексільоатації і визиск.

На ґрунті безладдя, неспокою в житті та недостачі продуктів росте невдоволення серед де-якої частини людності. Тим невдоволеним користуються ріжні темні сили і підбивають несвідомих людей до старих порядків. Сі темні сили хочуть знову повернути всі вільні народи під єдине царське ярмо Росії, Рада Народних Міністрів повинна рішуче боротися з усіма контр-революційними силами. А всякого, хто кликатиме до повстання проти Самостійної Української Народної Республіки, до повороту старого ладу, того карати, як за державну зраду.

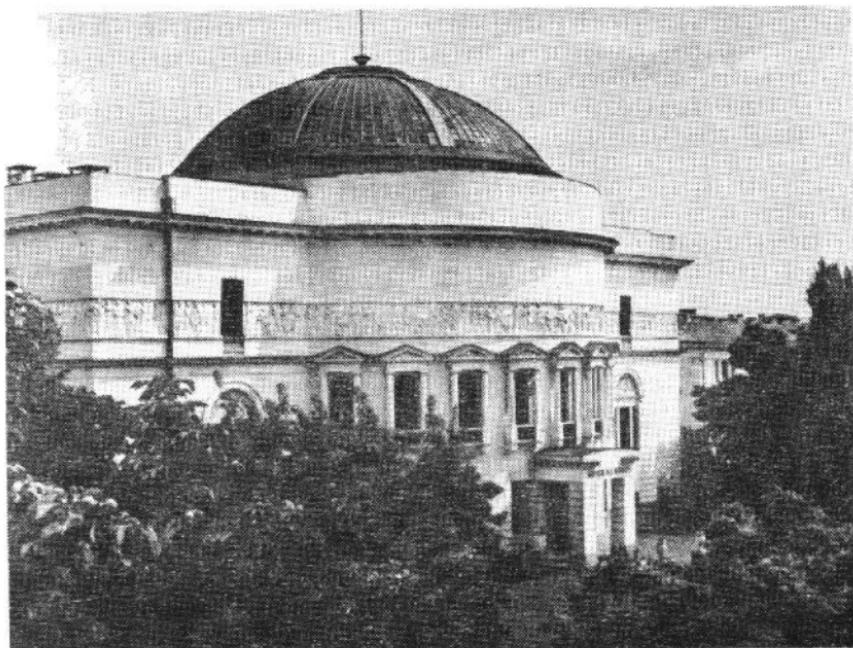
Всі демократичні свободи, проголошені третім Універсалом, Українська Народня Республіка підтверджує, і зокрема проголошує: у Самостійній Народній Республіці всі нації користуються правом національно-персональної автономії признатими за ними законом 9-го січня.

Всього, чого з вичисленого в сім Універсалі не встигнемо зробити, Центральна Рада, в найближчих тижнях, те повно довершать, справлять і до останнього порядку приведуть Українські Установчі Збори. Ми паказуємо всім громадянам нашим провадити вибори до них як найтилькинне, вжити всіх заходів, щоб підрахунок голосів закінчено як

найскорішє, щоб за кілька тижнів зібралися сі наші Уста - новчі Збори - найвищий господар і впорядчик Землі нашої - закрили свободу, лал і добробут конституції Незалежної Української Народної Республіки на добро всього трудящого народу - тепер і на будуче.

До того часу всіх громадян Самостійної Української Народної Республіки кличено непохитно стати на сторожі здобутої волі та прав нашого Народу і всіма силами боронити свою долю від всіх ворогів селянсько - робітничої Самостійної Республіки Української.

Українська Центральна Рада.

Будинок Української Центральної Ради в Києві, в якому був проголошений ІУ - й Універсал 22 січня 1918 року.

ВИНЕН - ХТО ВИНЕН?

(Скорочена доповідь на Святі Державності в Міннеаполісі)

Винен... хто винен пізнаємо колись-
Де ми й чого не вгадали
Лицарів, лицарів шкода до сліз,
Тих, що у полі упали.

О. Олесь

Українська національно - державна ідея, покликана до життя пророчим словом Т.Шевченка, набірає глибини свого змісту та гармонійності і величності форм завдяки відданості і послідовності праці найкращих представників українських поколінь. Українська Центральна Рада була лише тим будівничим, що своїми універсалами, а особливо четвертим, зреалізувала цю ідею суверенної і незалежної держави. 64 роки тому Українська Центральна Рада оголосила свій знаменитий ІУ - Й Універсал, в якому було сказано: "Однині Українська Народня Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною, вільною сувереною державою Українського Народу."

Оці якраз слова з ІУ - го Універсалу є його найбільшою перлиною. Ці слова пролунали в той же самий день, коли 264 роки тому, великий Богдан в Переяславі змушений був обставинами увійти в державну унію з царем московським. Цим історичним актом Українська Центральна Рада одноголосно (за винятком національних меншин) виправила цю згубну для України історичну помилку.

Після цього лишилися ще інші українські землі під різними займанщинами, але незабаром і вони спромоглися скинути з себе окупаційне ярмо, і тому дня 1-го листопада 1918 року також і Західна Україна проголосила свою волю до незалежності у формі Західної УНР.

Звершилося! Ціла Україна стала вільною! Ця будівля державної України була завершена актом Трудового Конгресу 22 січня 1919 року про з'єднання в одну українську державу досі історично роз'єднаних частин України.

Актом соборності України відновлено ідею всеохоплюючої єдності цілої української нації, всіх її земель в рамках єдиної української держави.

Вістка про ці події з над Дніпра громом котилася могоутніми хвилями над береги Дністра, Тиси, Кубані і далекого Зеленого Клину.

Дні 22 січня 1918 і 1919 рр. стали найвищим ідеалами в боротьбі за правду і волю української нації. Це є верстовий стовп на шляху української державності, від якого Україна почала своє нове, чергове відродження. Проголошена цими актами самостійність та національна і територіальна соборність є вихідним пунктом до волі, справедливости, економічного добробуту, культурного прогресу та невпинного розвитку народу.

Але незабаром, після цього першого радісного пориву, ентузіазмові прийшов кінець, бо загреміли інші громи, як завжди з півночі. То йшла на підбій України "крівава матушка Москва" Полялася кров, гинула українська патріотична молодь, що своїми грудьми намагалася здергати чужу навалу під Крутами. Настали для молодої ще незорганізованої армії неминучі в тих умовах поразки. І вже від того часу почали шукати винних і те шукання безконечно й по сьогодні турбує українську націю. Шукають винних там де їх нема, беруть сьогоднішні умови життя і відкидають тогочасні умови, тогочасні думки, можливості і настрої. Тому шукаючи винних глянемо на ці події очима не сьогоднішнього, а тодішнього часу.

Події провесні 1917 року принесли українському народові довгождану волю та відкрили перед ним новий шлях у майбутнє. Революція відбувалася не тільки під національним знаком, але й під знаком соціалізму.

Здавалося тоді багатьом, що на цьому шляху народ не стріне вже ніяких перешкод у здійсненні своїх споконвічних стремлінь, що йому не прийдеться боротися за своє право на самоозначення, що не збройна сила буде фундаментом і гарантом існування держави народу, але лише моральне і історичне право. Багатьом тоді так здавалося (бо більшість вірила тоді в миролюбність своїх сусідів, склад.). В тому й головна причина таких дій провідників українського відродження, якими вони були тоді. Звідсіль і наслідки в постановах українського парламенту початків тієї доби.

В радошах соняшної весни не думалося про хмари, а хмарі виринали невблагано і скрито. Тих же, що передбачали

і кликали творити свої збройні сили, які б в часі небезпеки боронили б здобутки революції були не легіони, а горстка. Голос тверезої перестороги на жаль заглушували фанфари маніфестаційних походів розентузійованих наших земляків. Але в противагу таким антимілітарним настроям передбачливіші уми і тодішня молодь самотужки почали творити свою армію. Почалася українізація українських вояків в російській армії, славні і найкращі сини України йшли до армії добровільно, ніким не силувані. Їх гнало до армії почуття національного обов'язку. Однак та армія, в порівнянні з тодішнім 45 -ти міліонним населенням України, була замалою, але чому? Тому, що народні маси, головно селянство й робітництво, тоді ще не дороєло до поняття нації, тому, що під впливом комуністичної пропаганди, перевагу давалося соціально - економічним питанням, забуваючи про національні, бо "спішили ділити землю".

Здавалося, що можна було б закинути нашій армії? Критикувати почали на еміграції й критикують не учасники боротьби, Забули наші "критики", що армію не можна створити за одну ніч, що армія потребує полководців, а їх було дуже мало, що армія потребує зброї, а її не було, що армія потребувала медикаментів, а їх блокувала Антанта, збиваючи наші літаки. Сучасникам і учасникам а тим більше не-учасникам визвольної війни тяжко спромогтися на зобов'язуючі об'єктивні висновки з минулого для прийдешнього, а тому вистарчить ствердити, що по трох роках боротьби за ІУ - й Універсал і після 64 - х років еміграції, український народ все ще є пригноблений, а його ІУ - й Універсал не виконаний. Він лишився тільки словом, - ще тільки могутнім і динамічним словом, яке в роках тяжкої неволі, без огляду на всі наші тягарі заохочує нас до життя, праці й боротьби.

Часто чуємо закиди творцям ІУ - го Універсалу, брак досвіду, національну незрілість та запізнення проголошення цього Універсалу.

Я був сучасником і учасником тих подій. До аналізі їх підходжу не з позицій сьогоднішнього дня, а роблю свої висновки з тогочасних міркувань та з тогочасної дійсності, готовості чи неготовості тодішньої української нації до розв'язки українського національного питання в державному оформлені.

Передумовою кожного задуманого діла, яке б воно не було, є всестороння підготовка. Тим більше це відноситься до такої важливої справи, як відбудова державного життя.

Один з найбільших націологів Радіярд Кіплінг каже: "Нації зникають і по них не лишається й сліду. Історія нам дає для цього просте і єдине вяснення у всіх випадках - впали народи тому, що не були приготовані. Нішо на світі, ні багатство, ні слава, ні таланти не заступлять одного того, що є законом понад усі закони - будь приготований! це є єдина наука, що випливає з усіх часів, з усіх крайів, єдина незмінна правда серед усіх змінностей світу для націй і для рас: Будь приготований, будь приготований і ще раз - будь приготований!" І коли ще до цього додати пророчі слова Т.Шевченка: "...та не онаково мені, як Україну злії люди присплять, лукаві і в огні її, окраденою збудять..." . . .

Твердження Р. Кіплінга і слова Т. Шевченка здійснилися. . . Україну розбудили тоді, коли вона спала національно-політичним сном, а пробудившись зі сну їй, непідготованій, зразу треба було здобувати волю від ворога, - треба було виграти війну проти червоних та білих москалів і проти Польщі та Румунії..

Минуло 64 роки від нашої революції, цей час дає достатню історичну перспективу щоб розмежувати істину від фальшивів про нашу революцію ширених під кутом партійних та групових поглядів.

Ясна річ! Були промахи, були гріхи, які викликалися браком досвіду, а звідки було тоді той досвід взяти? Не тяжко тепер закидати тодішнім діячам і провідникам аматорство, непристосованість і невміння, але штука була знайти тоді в 1917 році, взагалі провідників українського визвольного руху. Ніхто їх не призначав, вони самі мусіли голоситися і ті, які мали відвагу і зголосилися, взяли на себе тягар революції і керували справою так, як уміли і могли.

І все ж таки, за те, що вони довершили, що вони довели український народ до ІУ -го Універсалу і оповістили його, їм від молодших поколінь, що не були авторами цього Універсалу, а лише його відстоювали життям власним в рядах української армії, належиться шана і слава за їх

влучне слово в імені українського народу, за ІУ - й Універсал, бо він в найгірших часах поневіряння поза Батьківщиною присвічує нам, як найвищий ідеал для майбутнього. Завдяки проголошенню ІУ -го Універсалу і боротьбі за його ідеї Україна самовизначилась і вийшла на міжнародну арену як правно визнана держава і цей факт по сьогодні дає нам широкі можливості діяти в міжнародному світі для створення кращої коньюнктури, як ми її мали в 1917 - 20 рр.

А тепер перейдімо до остаточної відповіді на питання, яке я порушив на початку цієї доповіді - Хто винен за програну? На це питання пора нам дати ясну і зрозумілу відповідь і тому перше слово, як відповідь даю поетові О. Олесьєві, який писав:

*"Винні не ми, що з неволі тюрми
Вийти на волю хотіли,
Винні не ми, що своїми грудьми
В мури, як молотом били

Винні не ми, що за нами пішли
І по дорозі пристали . . .
Наші стяги їм, як квіти цвіли,
Сонцем цвіли ідеали."*

А коли "винні не ми" то хто винен? - Вище я вже зацитував слова Р. Кіплінга та іпророчі слова Т. Шевченка, які на жаль справдилися, бо Україну "окрадену збудили", бо в тих обставинах Україна не була і не могла бути приготованою до такої нерівної війни, яка припала на її долю і тому наша визвольна боротьба була програна. Однаке ця боротьба в нашій найновішій історії залишилася для нас найсвітлішим етапом прямuvання до нашої державної незалежності з якого ми повинні черпати науку, "будьмо приготовані".

Від часу проголошення ІУ -го Універсалу минуло 64 роки, в боротьбі за його ідеї пролілося багато крові, після радісних надій український народ знову опинився в тяжкій неволі. І тому з віддалі цього часу само по собі виникає питання, чи ми зробили за цей час який - будь поступ в напрямі бути готовими до можливих майбутніх подій, які рішатимуть про те, бути Україні вільною чи ні? І тут з жалем треба сказати, що ні! Во під сучасну пору стоїмо перед фактами роз'єднання наших сил на ворогуючі табори, які нагадують нам колишні княжі міжусобиці. Тому сьогодні з великою трівогою в серцях чекаємо на отверезіння.

Значення Української Армії у боротьбі за державність

У всіх українських державних періодах в авангарді державно-визвольних змагань стояло вояцтво. Творцями українських державно-збройних сил і державнодіючих партіза-нів у нашу добу були ті вояки - українці, які ще в складі чужих окупаційних армій, у революційному етапі 1917 р., перейнялися історичною романтикою українського минулого.

Джерелом світогляду для тих вояків були ті державні традиції козацької доби, що живіли в підсвідомості українського народу, ті традиції були не тільки дороговказами в його боротьбі за суворинну державність у минулому, але й у боротьбі за неї в сучасному.

Власне, ці вояки в 1917 році й покликали до життя ті добровільні українські регулярні формaciї, які в зударі з московською червоною навалою кріавовою боротьбою встановили підвалини під власну Українську Армію та визначили напрямні для діяння військового сектору з державно-політичним, визначили ті державницькі напрямні, які є для українського народу єдиноспасенними і до тепер.

Шойно пізніше, вже в часі українських державно-визвольних змагань, під впливом реальних українських державно-політичних і національно-соціальних змін, себто - під впливом історичної дійсності, включились в Українську Армію й інші вояки, а в тім і чужинці включно з росіянами, як наприклад, ними були, генштабу генерал-поручник Володимир Сінклер (швед); артилерії генерал полковник Сергій Дельвінг (швед); генерал Борис Полжо (італієць); генштабу генерал-хорунжий Олександер Порохівшиків (росіянин) і багато інших, як старшин так і козаків, що були вірні Українській Державі.

Також у складі Армії Української Народної Республіки були як окремі боєві одиниці чужі регулярні формaciї, як наприклад: російські частини генерала Перемикіна, козаць-

кі частини, Кінний дивізіон осаула Яковлєва та полковника Фролова. І вже з вищесказаного видно, що Армія УНР була не тільки тою збройною силою, що утвердила політичний сектор на державному рівні, але й була чинником, що з'єднував поневолених большевиками народи.

Про роля українського вояцтва в революційнім етапі боротьби в 1917 році говорить і професор московського, а тепер професор ерусалимського університету, Михайло Френкін у своїй книжці "Російська армія й революція", в якій він на підставі багатьох архівних документів доводить, що українські вояки випереджували дії Української Центральної Ради та примушували її до активнішого діяння.

Ця роля українського вояцтва не оминула й уваги Сталіна. Знаючи про те, що до упадку української державності в княжу й козацьку добу прийшло через захитання основ української регулярної армії, з причин втягнення її в міжусобну боротьбу, тому й Армію УНР він намагався розкласти з середини при допомозі таких отаманів як Волох і Денчик - Ланченко та інші. А ще перед тим, у самих початках українського військового руху Сталін намагався розкласти те українське вояцтво, яке не визнавало постанови большевицької партії. Характерно була в цім його відозва з 12-го грудня 1917 року "До вояків - українців у тилу і на фронті", в якій він, як комісар національних справ писав: "Немає чого й говорити, що націоналізація армії - річ сприйнятлива. Про це кілька разів офіційно заявляла Рада народних комісарів. Говорять про обмін військових частин між Україною і Росією, про розмежування тощо. Рада народних комісарів цілком усвідомлює необхідність розмежування, але в свій час по - братньому".

Сталін тоді вже відчував, що українське вояцтво поруч з утвердженням української державності буде боронити й філософію українського народоправства, яку український нарід ше від княжої доби високо цінив, бо в ній підносилось до рівня заповідей пошанування людської особистості та правожної людини вільно виявляти свої мислі та вливати на зміст державного життя.

Тож роля українських збройних сил була не тільки в тім, що вони під одним Головнокомандуючим - Головним Отаманом Симоном Петлюрою, соборним збройним чином, утвердили політичний сектор на державному рівні та своєю

кров'ю ратифікували обидва державні Акти двох Великих січнів, але й у тім, що вони уособлювали в собі ідеали волі, ідеали волі, ідеали міжнаціональної солідарності, - ідеали пошанування національних почувань і стремлінь до волі кожного народу. І власне тому, виразником цих українських ідеалів в очах міжнародного світу є Головний Отаман українських збройних сил - Симон Петлюра й не даремно про нього, як такого на всенародній маніфестації, яка відбулася 3-го червня 1951 року в Нью Йорку конгресмен Чарлс Дж. Керстен сказав таке: "Ідеями Петлюри живе не тільки український нарід, але й уесь протиболішевицький світ."

При тім усім треба припускати, що в можливім майбутнім революційнім етапі на просторах советської імперії найголовнішим рам'ям українських збройних сил будуть державно-діючі загони українських партизанів, які разом із партизанами інших поневолених большевиками народів будуть тими першими, що здобуватимуть ворожі позиції. І це рам'я - партизанів потребуватиме опірної бази, якою має стати регулярна армія відроджена на традиціях державного періоду нашої доби. Бож військові традиції нашої доби - це не тільки українська військова історична форма, але також і акт пролитої української крові за волю, що в'яже усі наші змагання минулого з сучасним в один ланцюг національно-державної дії, що забезпечує майбутність наших прямувань до справжньої національної державної єдності.

З гіркого досвіду минулих 64-х років наших державно-визвольних змагань знаємо, як багато треба витрачати часу й сил на формування такої регулярної армії, поборюючи зовнішні сили, що воліють власну поразку, ніж погодитися на формування українських незалежних збройних сил. Але проте, нам сьогодні необхідно мати таку візію наших незалежних збройних сил, в реальність яких український нарід непохитно б вірив і був певний того, що в слушний час прийде до їх реального здійснення.

Треба нам сьогодні думати не тільки про те, як плекати українські військові традиції серед нашої молоді та як поповнити поукраїнські військові кадри новими силами, але й про те, як добитися того, щоб уряди держав українського поселення включили українську державно-визвольну концепцію в міжнародній плян т. зв. "рівноваги сил".

до якої шлях веде через деколонізацію советської імперії, яка ледве чи відбудеться без революції в ССР.

Треба конче усвідомити собі, що наші політичний і військовий сектори повинні становити нерозрізну цілість, бо буде горе нам, якщо ми в розбудові державно-політичного сектора злегковажимо військовий.

На жаль, не всі ми беремо все вищесказане під увагу і тоді, коли дійсність диктує нам дбати про те, щоб символ українських державно-військових традицій не випав нам з нашої уваги у час наших мандрів по світах і про те, щоб не забракло серед наступних поколінь нових ентузіастів - осіїв цього символу та репрезентантів українських збройних сил у слідчий час у зовнішньому світі.

Чи ж не час з нагоди 65-ти ліття відродження українських збройних сил, оглянувшись на пройдений українським воїнством шлях, належно оцінити його вклад в українське державне будівництво в минулому на рідних землях усієї соборної України та його вклад в розбудову українського національного життя в сьогоднішньому, на просторах заселених українцями в інших країнах світу.

Тож вчуймося в голос, як не живих, то поляглих на полях слави тих усіх вищезгаданих воїків, яких голос із розкиданіх могил по всій Україні й поза нею, лине до нас. Вчуймося і в голос українського народу, який свої молитви до Бога приносить через отих відійшовших у вічність борців, лицарів державно-збройного почину нашої бурхливої доби.

Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою, злою кров'ю
Волю окропіте!

Із Заповіту Т. Шевченка

Д-р Степан Ріпецький, як четар Українських Січових Стрільців, в часі Великої української революції перебував в Наддніпрянщині і брав активну участь в українській визвольній війні 1917 - 20 рр. Нижче міститься частину його цікавої і довоєнної статті під заголовком:

Відродження українського війська і його роля в українській революції

Із проголошенням самостійної і сувереної Української Народної Республіки розпочалася війна України з Московщиною, яку в грудні 1917 року оголосив Ленін УНРеспубліці. Тоді вперше большевицька Москва вирушила з своїх нетрів на Україну по хліб, цукор і вугілля. І була це невелика, молода українська армія, що заступила дорогу десятикратно переважаючим силам ворога, яка з небувалим героїзмом боронила волю і незалежність України та пролиту кров'ю своїх борців вписала ім'я України на перше найпочесніше місце оборонців усього свободолюбного світу перед заливом новітнього варварства. Це був початок завзятої, кривавої боротьби за існування, яку українські збройні сили три роки провадили в тяжких змаганнях під бойовим прапором УНРеспубліки проти московсько-большевицького імперіалізму. Молода армія української революції своїми кривавими жертвами та своєю непохитністю і вірою у визвольну ідею виправдала і закріпила суверенну державність української нації, проголошену 22 січня 1918 р., і започаткувала цю тяжку некомпромісну боротьбу українського народу проти московського большевизму, яку він без перерви веде по сьогоднішній день.

І ми горді за цю велику і славну українську революцію, що відновила нашу незалежну державність. І тим більше ми горді, що ми були тоді самі, і в цьому міститься та найцінніша історична спадщина, традиція і наука, яку ми лишаємо нашим майбутнім поколінням. Своїми власними силами, зруйновані та знесилені після довголітньої неволі, ми власними зусиллями, власними руками пробивалися через гущу ворогів, неприхильних сусідів та крізь тупу байдужість усього т.зв. гуманного і культурного світу. Нам ніхто не хотів помогти в нашій боротьбі за волю, за справедливість, за людські права. Навіть за гроші не хотіли продати нам зброю, одежду, ліки. Європа і західний світ були глухі у своїм егоїзмі до геройчної визвольної боротьби нашої нації та до розлучливого заклику Головного Отамана українських військ Симона Петлюри, коли він звертався до

сумління світу такими словами: „Три четвертини наших ко-
заків без чобіт і одежі; однак іх дух не погас! Ми не має-
мо ліків; тиф десяткує ряди нашої армії, багато з ранених
вмирає, бо не маємо ні медикаментів, ні білля. А антан-
ські держави, які проголошують високі принципи, заборо-
няють Червоному Хрестові прибути до нас! Ми вмираємо,
а Антанта, мов Пілат, вмиває руки, й нам не остается більш
нічого, як кликнути їм: „морітурі те салютант“!

І ми гордимося цим!

Ми були відірвані від світу пляновою бльокадою, щіль-
ним муром з усіх сторін і в нечувано страшних умовах бо-
ролися до останнього. А західний світ замість допомоги,
харчів і медикаментів не щадив своїх грошей і майна та
присилав проти нас знаменито оснащенні і зодягнені дені-
кінські і галерівські дивізії і так паразізував нашу тяжку
боротьбу з большевизмом. І сьогодні ми гордимося також
і цим!

Але від того часу небагато змінилося в західному світі.
Ми й далі становимо для нього небажану і неприємну про-
блему, яка зратує його і яку він бажав би розв'язати по-
своєму, як 65 років тому. Для нього самостійна українська
державність ще не перерішена, її політична індивідуаль-
ність стоїть у них ще під знаком запиту. Західний світ не
хоче скривити своїх довголітніх партнерів, які з повною
послідовністю прямують до заглади вільного світу.

Сьогодні вже не доводиться близче вияснювати або
сумніватися в тому, як ми ставимося до ще незакінчених
змагань за нашу державність. Це питання раз на всі часи
розв'язане IV-им Універсалом та традицією нашої зброй-
ної боротьби з-перед 65 років. І це є те найцінніше, що
залишилося після нашої збройної боротьби. Національна
війна може бути програма, але традиція її тягнеться сто-
літтями і є найважливішим, а часто одиноким чинником
дальшої боротьби і остаточної перемоги.

Але, крім цінної традиції, це є глибока віра у правду
нашої визвольної ідеї і в перемогу її, і ця віра присвічу-
валася борцям, що впали за волю України, і яка сьогодні є
джерелом нашої моральної сили й переваги, нашим рішаль-
ним дорадником та чудесною зброєю, що забезпечить нашу
остаточну перемогу.

І та сама глибока віра поляглих у боротьбі за волю Ук-
раїни героїв кріпить нас і сьогодні, в добу великого лихоліт-
тя українського народу. Цю віру в нашу остаточну перемо-
гу переказав нам також наш Головний Отаман Симон Пет-
люра у своєму зверненні до українського народу з нагоди
5-их років IV-го Універсалу такими словами:

„Ти переможеш, Великий Народе Мученику, і перемо-
жеш не для того, щоб підбивати під себе чужі, не наші

землі. Ти переможеш для спокійного будування могутньої Держави Української, для щасливої праці поколінь майбутніх. Спадуть віковічні кайдани зі стомлених рук Твоїх — спадуть ганебні пута з величної постаті рідної Матері-України.

Після ганебної віковічної неволі, після страшного божевільного лихоліття Ти переможеш, Народе Лицарю, і в Державі своїй незалежній установиш свою волю святу.

Минуть жахливі криваві роки боротьби і невпинна праця синів Твоїх загоїть рани кривавої руїни, дасть пишні скарби для всіх народів світу, дасть спокій і щастя Великій, Вільний, Самостійній Україні!"

Новий осяг д-ра П. Саварина

З особливою приємністю вітаємо адвоката Петра Саварина, члена нашої Ради Прихильників УНР, з його новим осягом, обрання на становище канцлера Університету Альберти і голови Університетського Сенату.

Адвокат Петро Саварин широко відомий як видатний діяч, який чимало прислужився українській та канадській спільнотам.

Д-р Петро Саварин закінчив правничий факультет на університеті в Альберті 1957 року, став адвокатом і від 1960 р. веде свою адвокатську канцелярію. В 1974 році одержав титул Королівського Радника. В чиселю канадських організаціях та інституціях він часто проявляє провідну і активну діяльність. Серед них найважливішими є: Альбертська Консервативна Асоціація, Едмонтонська Оперна Асоціація, Комісія Багатокультурності та Багатомовності, Університетський Сенат Альбертського Університету та Рада Альбертської Культурної Спадщини і т. п. Він теж працював в чиселю кампанійних комітетах для вибору консервативних кандидатів, укра-

Д-р Петро Саварин — член нашої Ради Прихильників УНР. В чиселю канадських організаціях та інституціях він часто проявляє провідну і активну діяльність. Серед них найважливішими є: Альбертська Консервативна Асоціація, Едмонтонська Оперна Асоціація, Комісія Багатокультурності та Багатомовності, Університетський Сенат Альбертського Університету та Рада Альбертської Культурної Спадщини і т. п. Він теж працював в чиселю кампанійних комітетах для вибору консервативних кандидатів, укра-

їнських і чужих, на різні пости до міських та провінційних урядів.

Для української громади в Канаді, він теж присвятив багато часу, активної праці та був і є жертвенним для українських організацій. Серед них слід би згадати: КУК, Краєва Організація Українських Бізнесменів і Професіоналістів, Фундація Шевченка, Українська Католицька Церква та багато інших українських організацій, які користувалися його працею та жертвенністю.

В українських канадських часописах часто можна стрінути його цікаві статті або почути з естради його промови, в яких він завжди виголошував добрі думки та ідеї гідні до наслідування. Його переконливі слова та думки неодмінно доходили до серця та до здорового розуму. Він завжди заступав правду й правопорядок і завжди був готовий за них боротися.

Тому саме він здобув собі таке велике довір'я серед своїх і чужих. Вітаючи його з його теперішніми усіхами, широко бажаємо йому дальншого щастя та найкращого поступу в майбутньому, на потіху собі й цілій українській спільноті.

Г. Управа

ІВАН КЛІН

Бомба сповільненої дії

Недавно, промовляючи до видатних істориків, які присвячують свою особливу увагу справам Советського Союзу та Східної Європи, проф. Р.В.Беркс із Стейтового Університету Вейш, в Детройті, снєціяліст по тих питаннях, заявив, що в періоді часу, від кінця літа цього року до осені 1989 р., є велика можливість (шанси 60 до 40), що наступить якась внутрішня криза в СССР.

"Складові частини такої бомби сповільненої дії, стають чим раз то виднішими" - сказав цей професор, який був колишнім агентом Сі Ай ЕЙ, а перед тим в О С С. В своїй дальшій промові до присутніх на Конференції Американської Історичної Асоціації він заявив: "Я передбачав ще в 1980 році, що Польща заломиться, та що її криза повста-

не наслідком економічного занепаду. Совети теж не є недоторкальними від тих небезпек, які постійно грозять її сателітам".

Він опирає своє твердження на основі слідуючих даних. Поперше життєвий рівень в ССР застоюється ще від 1975 року, а до того останні три врожаї недописали. Це відновляє пам'ять про голод та жах голодової смерти за Сталіна.

Існують незаперечні докази низького морального духа серед громадян, спричинені ростом чорної біржі, яка досягає вже 15 відсотків краєвої промислової продукції.

Громадяни шукають якогось перепочинку і запиваються алькоголем. Між 1970 та 1979 роками населення в ССР збільшилося на 9 відсотків, а законний виріб алькоголю (в додатку до приватного) збільшився на 33 відсотки, а вина на 49 відсотків.

Статистику смертності немовлят не проголошували вже від 1974 року, а вже тоді на кожну тисячу вмирало 35.6 немовлят, приблизно три рази більше як в ЗСА.

Побіч недостачі сільсько-господарської продукції та енергії, Советському Союзові грозить і недостача робітників. Шорічний приріст людей робітничого віку постійно зменшується й від 1976 року цей приріст зменшився від 2.7 мільйо - нів до 285,000 осіб.

Якщо краєва продукція буде надалі зменшуватися, а мілітарні витрати щороку більшатимуть на 4-5 відсотків, як це було до тепер, тоді в 1985 році, ці мілітарні витрати по-жиратимуть найменше 15 відсотків всього промислового виробництва, а не невідмінно сповільнить інші галузі промисловости.

До кризи без сумніву спричиняється ще й ті факти, що інтелігенти і фахові люди покидають край, коли це їм тільки вдається; після смерті Брежнєва станеться чимала боротьба за владу. Кінчаючи свою промову, проф. Беркс підкреслив ще одне явище, що може відограти важливу роль в передбачений кризі: спротив різних націй, які в першу чергу добровільно не включилися в Советський Союз. Він підкреслив звіст "дисиденського руху" в Україні та в балтійських республіках, минулорічні "хлібові" заворушення в провінційних містах та дні бунту й спалення будинків в Орджонікідзе та в південній Росії. Беручи всі ці данні разом можна сумніватися, що советським верховодам вдається небороти всі і трудноші, які невідхильно насуваються.

Сучасним борцям

Шлях української історії простелений незлічими жертвами синів і дочок українського народу. Шоправда не всі воїни захищали свою рідну землю збройною силою: не всі вони боролися за її волю зі зброєю в руках. Сотні і тисячі українських чоловіків та жінок боролися словом, пером та постійними зусиллями і пожертвами за які часто були переслідувані. В тій безперервній боротьбі проти наших ворогів, у війні, яка ведеться ще й досі на арені суспільно-політичній та культурній беруть участь сотні і тисячі свідомих українців в Україні і поза Україною.

Свідомі українці, яких воєнні завірюхи порозкидали по різних країнах світу, старалися якомога виконувати свої національні обов'язки навіть в чужому, часто - густо, в несприятливому середовищі. Це ті "неоспівані пересічні герої", які будували українські церкви, рідні школи, народні domи та свої організації й тим зуміли створити "мініятурну" Україну на свободіній, хоч і не на своїй землі. Це ті українці, які сьогодні поширяють правду про жалюгідне становище та поневолення українського народу серед найвиших урядових та впливових кругів в країнах їхнього поселення; це ті українці, які сповнюють свою заморську місію, як речники своїх уярмлених братів, яких руки закуті й уста замкнуті в рідині хаті.

А на рідних землях, хоч кремлівські володарі -окупанти жорстоко карають за кожне слово і чин, які вони уважають проти - державними або за злочини ними сфабриковані, проте виринають в Україні сотні відважних героїв, які заступаються не тільки за права людини, але й за права цілого народу. Скільки відомих і не відомих таких дисидентів вже загинуло або падалі в "янути в советських тюрмах, концтаборах, в божевільнях чи на засланнях нам не відомо.

Та життєва дійсність навчила їх, що не одинцем, а радше об'єдданою силою, можна досягнути кращих успіхів. Це й спонукало українських дисидентів в Україні до основання Української Гельсінської Групи, яка поставила собі завданням слідкувати та протидіяти проти порушень гельсінських домовлень советськими окупантами в Україні.

Сьогодні знаємо, що майже всі ці відважні правозахист-

ники, на чолі із своїм незломним головою, поетом М. Руденком, за оборону людських і національних прав українського народу опинилися на довгі літа в тюрмах, концтаборах, на далеких засланнях і в психушках. Але й там ці право захистники (покажчик їх імен безмірно довгий) не припинили своєї боротьби за правду, вживаючи як зброю голодівки, творчі протирежимні вияви, краєві та закордонні звернення і протести. І таким чином вони в історію нашої визвольної боротьби будуть записані як справжні лицарі, незалежно від того, що боротьба їхня відбувається без меча і вогнепальної зброї.

А тим дисидентам, яким пощастило дістатися до вільного світу, передано почесне завдання і обов'язок, продовжувати боротьбу проти московського насильства та відкривати перед вільним світом те невпинне й немилосердне та нічим не виправдане нищіння українського народу, а особливо його теперішніх право захистних борців за свободу. Тому організовано Закордонне Представництво Української Гельсінської Групи з осідком в Нью Йорку, яке очолює широко - відомий та відданий справі, ген. Петро Григоренко, а його не менш віддана та надзвичайно працьовита - права рука Надія Світлична. Їм допомагають: Леонід Плюш, Ніна Стреката-Караванська, Раїса Мороз, Володимир Малинович та інші право захистники.

У вільному світі сьогодні вони виконують амбасадорське завдання і в тім їхні великі заслуги. Проте найвидатнішому з них, генералові Григоренкові належиться найбільше призначення, бо особливо в Європі, його переконливе слово, його престиж (який скрізь відчиняв йому двері), його незлічені промови, його небувалі інтерв'ю з представниками чужої преси, а в кінці його вдалі виступи пов'язані з Мадридською Конференцією, заворожували слухачів та здобували прихильників, які помогали виводити правду про злочасну долю українського народу в Советському Союзі на світло денне. Тому його та його спів - право захистників, ув'язнених чи не ув'язнених, належить нам з почуттям найглибшої пошани, записати в ряди наших невгнучих, сучасних борців за волю українського народу.

«ПОЛІТИЧНО - НАЦІОНАЛЬНИЙ ЗАПОВІТ»

В попередньому числі "Трибуни", за грудень 1981 року є стаття п. А. Семенюка під заголовком "Хто винен", в якій він відповідає на статтю авторства покійного Степана Костя - Костенко під заголовком "Про чорну Раду і ще дещо". Ця стаття була поміщена в "Меті" за жовтень 1981 р. і редакція "Меті" називає її "Політично -національним заповітом".

Читаючи цитати з цього т. зв. "заповіту", а вірішне нас-квіля, вражає те, що покійний Кость - Костенко зовсім не знаючи і не розуміючи тих подій, які останній сталися в Державному Центрі, виливає чимало бруду і смости на тих людей, які все своє життя чесно і віддано працювали для української справи і багато більше зробили для неї, як автор нього "заповіту".

В своїй статті пок. Кость - Костенко називає себе "Як один з останніх могиканів," але, в тій же самій "Меті" за травень 1981 р. читаемо, що покійний паролився 7 січня 1905 року, отож майже при кінці нації визвольної війни (1920 р.) він закінчив всього 15 років, тому ясна річ, що в такому віці не міг він закінчити ані російської, ані української старшинської школи і не міг він бути навіть повновар-тісним вояжом, але, не дивлячись на те, за якісі не відомі нам заслуги п. М. Лівіцький підвищив його до ранги майора Армії УНР. На скільки мені відомо також, то покійний Кость - Костенко жадної праці для Державного Центру не виконував, в жадній політичній партії не брав активної участі, тому з великим зливуванням зустрічаємо його критику тих діячів, які в Державному Центрі з'явилися відшкодальні ста-новища та які цілком слушно виступили проти проголошен-ня лікватури М. Лівіцького в тій загально -національній установі, яка згідно з волею українського народу, - згід-но з проголошеними універсалами має бути демократичною. Тим проголошеннем М. Лівіцький для української визволь-ної справи зробив велику школу, бо потонув наші основи!

і тим розбив на два ворогуючі табори ту українську патріотичну еміграцію, яка постійно підтримувала Державний Центр УНР. Наслідком того від Центру в діаспорі відійшло багато отих справжніх останніх "могиканів" серед яких знаємо багато старшин, вояцтва та майже всі генерали Армії УНР. Всі вони брали участь в українській визвольній війні і багато з них брало участь в славних зимових та інших походах. Але чомусь вони за п. М. Лівицьким не пішли, а підтримали Раду Прихильників УНР-, яка поставила собі за ціль продовжувати боротьбу за справжні ідеї Української Народної Республіки.

Покійний Кость -Костенко у своєму т. зв. "заповіті" нападає лише на п. Марусю Бек і на ред. Кедрина, але промовчує ОУН (м), Селянську Партию, УСП, УНДО, частину УНДС, УРДП, багатьох військовиків та велику частину активних діячів з Громадськох сектора, які також не пішли за п. М.Лівицьким і стали по стороні Ради Прихильників УНР. Таким чином по стороні М. Лівицького залишилася небезпека меншість і тому 8 -ма сесія була незаконною. Тому уважний і безсторонній спостерігач тепер і в майбутньому, цю 8 -му сесію, яка відбулася в найтяжчі години українського поневолення і яка своїми постановами розбила єдність української громади в діаспорі, має повне моральне право назвати "Чорною Радою", бо це справді була одна з найчорніших сесій, якої головним архітектором був п. Лівицький.

Автор цього т. зв. "заповіту", зовсім не знаючи п. М. Лівицького приписує йому великі заслуги і називає його "невгнутим каменярем справи визволення України і встановлення в ній демократичного ладу."

Цього "невгнутого каменяра" я знаю дуже добре, бо довший час був генеральним секретарем УНДС і працював у Виконавчому Органі УНРади якраз тоді, коли він очолював УНДС і був головою Виконавчого Органу УНРади. Для насвітлення його вдачі дозволю собі подати кілька моїх спостережень.

Пан М. Лівицький розпочав свою кар'єру в часі Другої світової війни в німецькому радіо, а після війни на еміграції в Німеччині він діставався на відповідні становища в українських організаціях і установах завдяки тому, що його батько, Андрій Лівицький, який після смерті С. Петлюри став президентом УНР в ексилі, як правдивий демок-

рат і як людина особливих чеснот втішався великою популярністтю серед української громади і серед українського вояцтва. В ділянці політичної діяльності поміж батьком і сином була велика різниця і в зв'язку з тим поміж ними часто виникали непорозуміння.

Будучи на становищі голови УНДС і голови Виконавчого органу, він часто був в конфліктах з Президією УНДС і членами Виконавчого Органу тому, що завжди він намагався накинути їм свою волю. Тоді головна мрія в нього була залишитися незмінним головою Виконавчого Органу УНРади.

Перед четвертою сесією УНРади заіснувала така ситуація, що опозиція мала о три голоси більше від урядуючих партій, бо ОУН (м) в той час була поза УНРадою. Тоді М. Лівицький шукаючи виходу з прикрої для нього ситуації, спочатку хотів перетягнути на свій бік УНДО і для того розпочав переговори з покійним редактором Голіяном, в цих переговорах брав участь і я. Після великих уступок, які М. Лівицький зробив для УНДО, ред. Голіян погодився співпрацювати і для того була списана відповідня умова, яку підписали М. Лівицький і ред. Голіян. Того ж самого дня М. Лівицький поінформував про цю угоду Президію УНДС, яка її затвердила. На другий день він знову скликав засідання Президії УНДС і сказав, що йому ця умова не подобається, бо вона не дає певності, що на Сесії УНДО буде голосувати за нього. Президія шим обурилася, але він настояв на своєму і зажадав від ред. Голіяна щоби той погодився з певними поправками в умові, який він зробив. Ред. Голіян також обурився і зірвав цю умову.

Після цього М. Лівицький постановив ДЦ УНР перенести до Америки. Проти цього була не тільки опозиція, але й Виконавчий Орган і Президент Витвицький. Одного разу на цю тему він мав розмову з президентом С. Витвицьким, яка відбулася в приміщенні УНРади, та розмова була така голосна, що присутні в канцелярії чули кожне слово. В тій розмові М. Лівицький хотів змусити президента, щоби він дав свою згоду на перенесення ДЦ УНР до Америки, а коли на це президент не дав своєї згоди, то М. Лівицький почав кричати на нього, як на свого підданого. Після закінчення тієї голосної розмови до моого столика підійшов по-денервований президент щоби зі мною попрошатися і при цій нагоді про свого співбесідника висловився такими словами,

яких тут у писаній формі не варто повторювати. Так було тоді, Коли М. Лівицький був головою Виконавчого Органу.

Після обрання його президентом, він так само і на цьому становищі хоче бути незмінним інакше кажучи досмертним, для цього він мінняв закони, усунув з УНРади партії яким не вірив що вони його підтримають і замінив їх фікціями, які покликав на 8-му незаконну Сесію УНРади і таким чином роз'єднав ту українську еміграцію, яка завжди підтримувала ідею Української Народної Республіки.

Українська Центральна Рада...

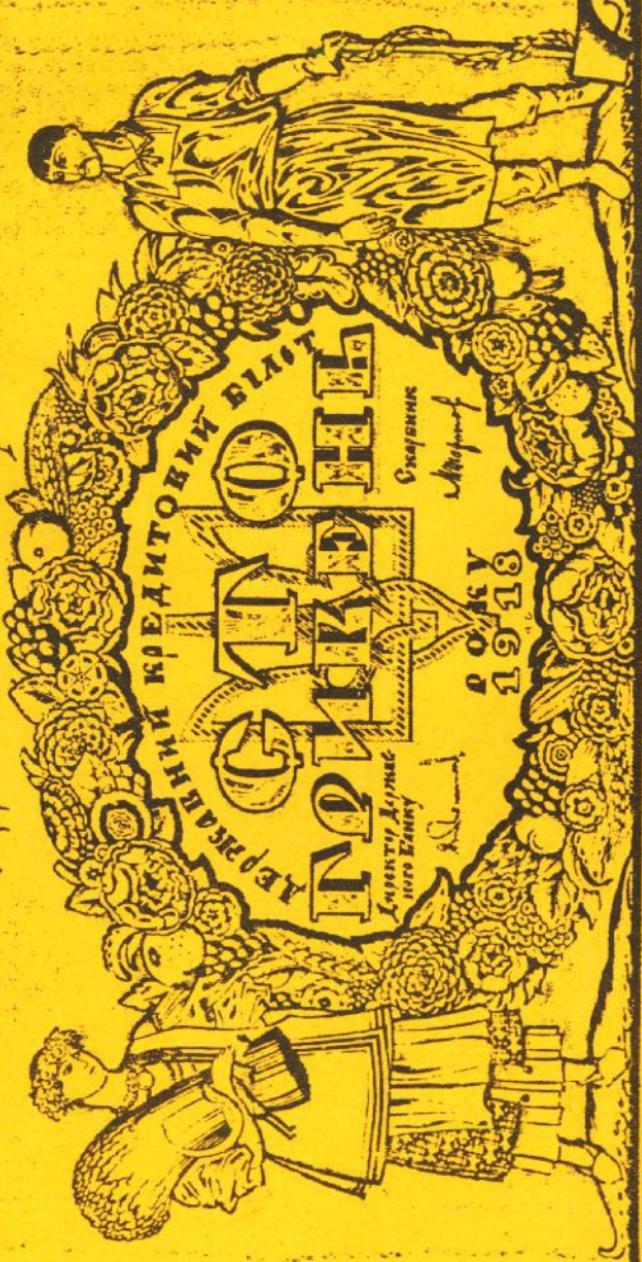
(Закінчення з 11 стор.)

таємних зборах вибрали Директорію Української Народної Республіки, яка 15 листопада 1918 року видала заклик до повстання українського війська і населення проти режиму П. Скоропадського і протягом короткої боротьби Директорія УНР змусила його зректися влади.

Але, одночасно з тим, на тодішньому горизонті подій повстали нові сили, які всіма засобами намагалися іоневолити Україну, - це біла і червона Московшина та інші окупанти України. І тому перед молодою українською армією, до якої дібровільно пішли найкращі сини і дочки України відкрилася нерівна і тяжка боротьба на кілька фронтів, яка скінчилася перемогою кілька кратно переважаючих ворогів. Але сила в тому, що в цій нерівній боротьбі українські лицарі не скапітулювали, не відмовились від самостійності України, сила в тому, що вони оті лицарі воювали не за монархію і диктатуру Павла Скоропадського та за його федерацію з Московчиною, а за ідеї ІУ-го Універсалу, згідно з яким Українська Народна Республіка мала бути вільною ні від кого незалежною й народоправною державою українського народу, на зразок найкращих європейських демократій, в якій на правління державою могли б мати вплив всі політичні середовища України.

Тому з великим здивуванням зустрічаємо критику деяких журналістів ІУ-го Універсалу, а найбільше здивував нас щоденник "Свобода", який якраз 22 січня, в день проголошення самостійності України віддав свої сторінки для прославлення режиму Скоропадського.

1000 ГРОШІ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

ГРОШІ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ